

vilgerede, end det hidtil har været; saaledes kommer altsaa Nutiden, uden at der paalægges det uprivilegerede Hartforn nogenstomhelst ny Byrde, allerede til at nyde en bestemt Lettelse. Den hele Foranstaltningens endelige Realisation føres kun for saa vidt noget længere ud i Tiden, som Statskassen ikke vil komme til at nyde godt af den større Skat, som bliver indbragt paa den her foreslaaede Maade, førend efter en lang Række af Aar, men for Nutiden vil det være aldeles ligegyldigt, hvad enten man gif ind paa det Forslag, som her foreligger, eller, saaledes som det er antydet af nogle Andre, forkastede det Tidsrum, inden hvilket Afsløsningen skulde være endeligt realiseret; der vilde derved kun være Spørgsmaal, om vore Efterkommere nogle Aar tidligere eller nogle Aar sildigere skulde kunne lettes for deres Bidrag til Udredelsen af Statsbyrderne, forsaavidt Statskassen vilde komme til udelukkende at nyde godt af den Skat, som blev paalagt det privilegerede Hartforn tidligere eller sildigere. Naar De saaledes betragte den hele Sag, saa synes mig, at det er klart, at der fra deres Side, som hidtil have nydt de Forrettigheder, om hvis Ophævelse her er Tale, er gjort, om jeg saa maa udtrykke mig, for ikke at misforstaaes, en ikke ubetydelig Opoffrelse (Tscherning: Saa!) det vil sige, de miste en Deel af det, som de i Henhold til det offentlige Omdømme om Bessaffenheden af en vis Rettighed aabenbart have betalt med Penge, uden derfor at modtage nogen Erstatning, og de modtage for Resten kun en efter de nærværende Pengeforhold ufuldstændig Erstatning. Dog erklære de sig, saavidt de have kunnet komme til at udtale sig, tilfredse dermed, fordi de ogsaa fra deres Side erkende, at der her er Tale om vigtige Statshensyn, som staae over de bestemte materielle Dølfser, og som maae see Fyldest. Naar de saaledes fra deres Side opoffre ikke Ubetydeligt, da forekommer det mig, at det i en Sag af den Bessaffenhed som den, der her omhandles, hvor det under alle Omstændigheder vil være yderst vanskeligt fra den ene eller den anden Side at bringe Sagen til et bestemt juridisk Standpunkt, vil være rigtigt, at man fra den anden Side — om jeg saa maa sige — modtager det Tilbud,

som gjøres, og at man, hvor man dog ikke kan komme til et aldeles bestemt mathematisk nøiagtigt Resultat, viser en Imødekommen ved at modtage det, som er budet, og det, som under de nuværende Omstændigheder er muligt, thi det maae vi tillige til Slutningen holde fast paa, mine Herrer, at, saavidt jeg i det mindste seer, saa vil Opnaaelsen af Hovedformaalet, at faae Uligigheden affattet, kun kunne opnaaes, naar vi gaae ind paa det, som her foreligger, uden i alt Fald at gjøre mange gennemgribende og væsentlige Forandringer deri, thi vi maae vel erindre, at vi her ikke ere de Eneste, som skulle tage endelig Beslutning om denne Sag, men at 2 andre Statsmagter skulle være enige med os, og vi maae derfor stille vor Beslutning saaledes, saafremt De ansee Tilendbringelsen af Sagen for saa vigtig som jeg, at vi kunne have en Udfigt til, at disse 2 andre Statsmagter ogsaa ville være enige med os. Den Betragtning vil jeg altsaa sluttelig i Særdeleshed lægge Dem paa Hjerte, at affee' fra enkelte Ting, som kunde forekomme mindre tilfredsstillende, og derimod at heste Diet fornemmeligt paa det store Formaal — at faae Uligheden udslettet.

Formanden: Førend jeg giver Ordet til den næste Taler, maa jeg tillade mig en Bemærkning. Jeg skal gjøre, hvad der staaer i min Magt, for at forhindre, at disse Forhandlinger føres i en Idenkskabelig Tone eller give Anledning til nogetstomhelst Brud paa hvad der bør forstaaes ved god parlamentarisk Orden. Jeg har ikke tilladt mig at kalde den sidste ærede Taler til Orden, thi jeg var fast overbevist om, og hvis den ærede Taler ikke modstiger mig, vil jeg troe, at jeg med fuldkommen Ret har havt denne Overbevisning, at det kun var ved en Feiltalen, at han kom til at bruge en enkelt Uttring, som jeg imidlertid ikke kan lade ganske upaataalt. Da jeg maaffee kunde vente, at denne Uttring kunde releveres fra andre Sider, og muligt give Anledning til en noget stærk Gjendrøvelse, finder jeg mig besøiet til at berigtige den, i Forventning af den ærede Talers fuldkomne Bølligelse. Der undslap ham nemlig de Ord, at man maatte tilstaae Noget, „hvis man var ærlig“. Et Partie eller hvilkensomhelst Deel